

Jan Załęski

"Słowo Twoje jest Prawdą (J 17, 7) :
księga Pamiątkowa dla Księdza
Profesora Stanisława Mędali CM w
65. rocznicę urodzin", zebrał i
opracował W. Chrostowski,
Warszawa 2000 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 39/2, 224-227

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

się mocy Ducha Chrystusa Jezusa w Jego zmartwychwstaniu”. Z niemalą satysfakcją odwołuje się autor artykułu do pracy habilitacyjnej Jubilata. Ks. Mikołajczyk dokonał analizy literackiej fragmentu Łk 19,47-21,38, którego ramy stanowi relacja Łk o trwałości i ciągłości nauczania Jezusa (19,47-48 i 21,37-38). W tych właśnie ramach umieścił Łukasz w swojej Ewangelii obszerne fragmenty o nauczającym Jezusie w świątyni jerozolimskiej, które mimo swojej różnorodności układają się – zdaniem autora artykułu – w pewną logiczną całość. Na tę całość składa się opis kontrowersji i sporów (20,1-44), oskarżenie Jezusa pod adresem przede wszystkim uczonych w Piśmie (20,45-47), opowiadanie o ubogiej wdowie składającej ofiarę w świątyni (21,1-4) oraz część eschatologiczna (21,5-36).

Ks. Jan Załęski

Słowo Twoje jest Prawdą (J 17,17). Księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Stanisława Mędali CM w 65. rocznicę urodzin (zebrał i opracował ks. W. Chrostowski), Vocatio, Warszawa 2000, ss. 429.

Wygląda na to, że także w Polsce zadomowił się na dobre, znany i powszechnie stosowany od dawna w wielu krajach nie tylko Europy, ale i świata, zwyczaj honorowania działalności naukowej biblistów przy okazji 60. 65. czy 70. rocznicy urodzin. Wystarczy przypomnieć Festschriftы przygotowane dla takich uczonych jak księża profesorowie: o. A. Jankowski (1993 r.), Lech Stachowiak (1996 r.), Jan Łach (1997 r.), Stanisław Potocki (1997 r.), bp. Kazimierz Romaniuk (1997 r.), Józef Kudasiewicz (1997 r.), abp. H. Muszyński (1998 r.), Józef Homerski (1999 r.), Ryszard Rubinkiewicz (1999 r.), Jerzy Chmiel (2000 r.). Niemala w tym jest zasługa ks. prof. W. Chrostowskiego, który na zjazdach biblistów polskich gorąco do tego zachęca.

Chcę poświęcić nieco miejsca i uwagi książce przygotowanej tym razem dla uczczenia dorobku naukowego Ks. Prof. S. Mędali z okazji 65. rocznicy Jego urodzin. Wprawdzie postać i osiągnięcia naukowe Ks. Profesora nie wymagają specjalnej rekomendacji, niemniej jednak wypada przy tej okazji, choć w dużym skrócie, je zaznaczyć. Naukowy dorobek Jubilata obejmuje 217 pozycji. Główne pola zainteresowań naukowych Ks. Profesora to pisma Janowe, głównie jednak Ewangelia św. Jana. Dał temu wyraz przygotowując pracę habilitacyjną pt. *Funkcja chrystologiczno-eklezyjologiczna dialogów Jezusa z Żydami w czwartej Ewangelii*, opublikowaną w całości w 1984 r. w *Studia z Bibliistyki* t. IV, ss. 3-195. Dalsze badania nad Ewangelią Janową znalazły ukoronowanie w syntezie przedstawionej w rozprawie pt. *Chrystologia Ewangelii św. Jana* opublikowanej w 1993 r., która doczekała się życzi-

wej recenzji pióra o. A. Jankowskiego, doceniającego nowoczesne podejście hermeneutyczne, zaprezentowane przy pomocy diachronicznej i synchronicznej metody. Ponadto napisał szereg artykułów na temat IV Ewangelii.

Drugą dziedziną zainteresowań Jubilata jest literatura międzytestamentalna, której ukoronowaniem jest znowu książka pt. *Wprowadzenie do literatury międzytestamentalnej*, opublikowana w 1994 r, a zauważona nie tylko przez biblistów, ale także przez religioznawców i historyków starożytności. Poprzedziło ją cały szereg artykułów dotyczących tej dziedziny wiedzy. Ks. Profesor jest znanym i uznanym autorytetem w dziedzinie qumranologii. Głosił referaty, publikowane później w polskich i obcojęzycznych czasopismach, np. w angielskim. Jest ich tak dużo, że nie sposób je tu wymieniać. Godnym podkreślenia jest także szereg artykułów z dziedziny archeologii i krótkie hasła opracowane w języku francuskim w *Dictionnaire Encyclopedique de la Bible* dotyczące głównie literatury międzytestamentalnej. Ogromny jest też wkład Dostojnego Jubilata w przygotowanie i opracowanie ksiąg NT w serii „Wprowadzenie w myśl i wezwanie ksiąg biblijnych” pod redakcją ks. J. Frankowskiego, gdzie opracował Ewangelię Jana i 3 Listy Jana w t. 10, a w t. 9 nie tylko opracował Listy Więzienne, ale jest także współredaktorem całego tomu. Wiadomo mi, że w tej samej serii przygotowuje również opracowanie Ewangelii synoptycznych. Jak więc widać, Ks. Profesor Mędała jest fachowcem od całego NT. Nie są mu też obce księgi ST, które wykladał klerykom w seminariach duchownych. Jest też wspaniałym popularyzatorem wiedzy biblijnej.

Książka poświęcona Ks. Profesorowi obejmuje 24 artykuły, napisane przez Jego byłych uczniów, kolegów i przyjaciół profesorów z wielu ośrodków naukowych w kraju. Często bywa tak, że autorzy piszą przy takiej okazji artykuły z tej dziedziny, którą się aktualnie sami zajmują. Tak jest i w tym przypadku, choć na podkreślenie zasługuje fakt, że kilku autorów podjęło tematykę bliską Ks. Profesorowi zarówno w odniesieniu do IV Ewangelii (A. Kuśmirek, Ks. J. Drgas, ks. G. Szamocki, ks. T. Hergesel, ks. H. Witczyk, a po części także ks. A. Kowalczyk) jak i literatury międzytestamentalnej (M. Wojciechowski, P. Zdun, ks. A. Tronina, Ks. J. Woźniak, częściowo także ks. A. Kowalczyk). Stanowi to w sumie niemal połowę publikowanych artykułów. A. Kuśmirek dokonała przeglądu terminologii posłania w IV Ewangelii, ks. J. Drgas podjął teologiczny temat Boga w Ewangelii Jana, ks. G. Szamocki dokonał szczegółowej analizy literackiej perykopy o bramie i dobrym pasterzu. W najlepszym artykule, dotyczącym badań nad IV Ewangelią, dzięki szczegółowej egzegezie tekstu ukazał ks. H. Witczyk zbawcze posłannictwo uczniów Jezusa na przykładzie J 20,21-23.

W artykułach, dotyczących literatury międzytestamentalnej, P. Zdun przekazał w krótkim artykule kilka uwag o bytach anielskich w rękopisach znad Morza

Martwego. M. Wojciechowski przedstawił z dużym znanstwem problematykę historyczną, literacką i teologiczną 3 Mch. Wspomniał też o jej relacji do kanonu ksiąg biblijnych w Kościele katolickim i prawosławnym. Ks. A. Tronina, opierając się na pracy doktorskiej P. Flinta z 1997 r., z braku krytycznego wydania całości dokumentów biblijnych znalezionych pół wieku temu w Qumran, zaprezentował fachowo Psalterz wśród znalezionych tam rękopisów. Ks. J. Woźniak z kolei omówił i dokonał tłumaczenia apokryfu Testament Adama.

Tematykę wyłącznie ze ST podjęli trzej autorzy: ks. W. Chrostowski, ks. M. Kiedzik i ks. S. Wypych. Pierwszy z nich przedstawił w typowy dla siebie sposób trudne zagadnienie kosmologii biblijnej na podstawie Rdz 1-3 przystępnie i jasno. Problematykę trzech pierwszych przykazań Dekalogu zaprezentował drugi z autorów. Ostatni z kolei podjął egezezę Joz 24,1-15, choć w tytule zapowiada egezezę innego fragmentu, a mianowicie Joz 23,1-15. Trzech innych autorów podjęło wprawdzie tematykę NT, ale w mocnym powiązaniu ze ST. Ks. J. Łach ukazał w sposób przekonujący bogate tło starotestamentalne dla wyrażenia „Narodzony według ciała z rodu Dawida” w Rz 1,3. Ks. T. Hergesl dokonał analizy prorocstwa Dt-Izajasza 40,3-5 w czwartej Ewangelii, a ks. Kowalczyk podjął ulubiony swój temat typologii Mojżesza i wyjścia w NT, ukazując go tym razem w IV Ewangelii, w pismach qumrańskich i Ewangelii Mt.

Kolejnych czterech autorów podjęło się zasygnalizowania tematów – nazwałbym to – natury historycznej, związanych oczywiście z Biblią. J. Ciecieleąg przedstawił dzieje Judei jako prowincji rzymskiej, ks. T. Hanelt ukazał w obszernym artykule genezę i architekturę świątyni Salomona, ks. B. Poniży zaproponował datę powstania Księgi Mdr na 38 r. po wnikliwej analizie filologicznej i ukazaniu kontekstu historyczno-społecznego problemu Żydów w Aleksandrii. Autor przychylił się tu do zdania S. Cheona, wyrażonego w jego niedawno opublikowanej pracy doktorskiej (1997 r.). Ks. J. Warzecha ukazał przekonująco sytuację polityczną i religijną Samarytan w oparciu o źródła asyryjskie i dane Biblii.

Pozostali autorzy podjęli tematy z różnych ksiąg NT. I tak ks. S. Bielecki przeprowadził egezezę Rz 3,21-26. Ks. P. Kasiłowski zajął się ukazaniem roli Mojżesza i Chrystusa w Hbr z podkreśleniem łączności między tymi postaciami. Ks. W. Rakocy ukazał postawę faryzeusza i celnika (Łk 18,9-14) w świetle ich wcześniejszego życia, a nie „końcowej” ich postawy. Ks. M. Mikolajczyk podjął się pobieżnej analizy Dz 4-6, żeby pokazać postawę Jezusa w świątyni jerozolimskiej wobec sprzeciwu starszych. Ks. J. Kudasiwicz na podstawie głębokiej analizy Łk 4,16-30 nazwał mesjańską działalność Jezusa jubileuszowym rokiem łaski i zauważył, że Łk 4,16-19 dokonał relektury Iz 61,1-2. I wreszcie ks. G. Rafiński i podjął interesujący go od jakiegoś czasu temat Pawłowego doświadczenia Boga objawiającego się w Chrystusie, ukazując najpierw właściwe tylko Pawłowi do-

świadczenie Boga w Chrystusie, a potem wspólne Pawłowi z innymi chrześcijanami doświadczenie, by przejść na koniec do pobieżnego zaprezentowania uwarunkowań owego doświadczenia w Listach Pawła i Dz.

Trudno w krótkiej recenzji dokonywać szczegółowych ocen tak szerokiego spektrum tematów biblijnych, zaprezentowanych dla uczczenia działalności naukowej Dostojnego Jubilata. Jedno można powiedzieć: wszystkie artykuły prezentują wysoki poziom naukowy, choć nie wszystkie oczywiście podejmują superszczegółowe analizy egzegetyczno-teologiczne. Brak w każdym razie opracowań o charakterze popularnonaukowym czy popularnym, co dowodzi pośrednio wysokiej oceny działalności naukowej Ks. Prof. S. Mędała wśród publikujących tu swoje artykuły. Recenzent ma nadzieję, że napisanie recenzji uzupełni przynajmniej częściowo brak z jego strony artykułu w książce dedykowanej Jubilatowi. Wolno też mieć nadzieję, że opublikowane w książce artykuły odbiją się szerokim echem w naukowej literaturze fachowej dzięki ich cytowaniu przez wielu uczonych, na co w pełni zasługują.

Ks. Jan Załęski

Ks. Zbigniew Kiernikowski, *Dwoje jednym ciałem w Chrystusie. O chrześcijańskim małżeństwie i rodzinie jako sakramencie zbawienia*, Wydawnictwo Księża Marianów, Warszawa 2000, ss. 305.

Wrażenie niezupełnie naukowego dzieła może sprawiać książka ks. Z. Kiernikowskiego pt. *Dwoje jednym ciałem w Chrystusie. O chrześcijańskim małżeństwie i rodzinie jako sakramencie zbawienia*, która doczekała się już nawet kilku recenzji. Jeżeli chciałoby się mierzyć wartość naukową tego dzieła obfitą bibliografią i licznymi przypisami, to trzeba by je zaliczyć do popularnych dzieł, ponieważ nie ma tu czegoś takiego, a podyktowane to jest po prostu warunkami jego powstawania. Jest ono efektem ogłoszonych przez jego autora 60 konferencji w Radiu Watykańskim w 1994 r. Zgłębianie treści nakazuje jednak uznać książkę za dzieło o charakterze naukowym. Ks. Kiernikowski po kilku wprowadzających konferencjach, ukazujących szczególnie charakter małżeństwa chrześcijańskiego na tle naturalnej koncepcji małżeństwa i wprowadzających w zasadniczą myśl biblijną w tym temacie, pokazuje najpierw małżeństwo w opisie stworzenia pierwszej pary ludzkiej ze szczególnym zaakcentowaniem relacji międzyosobowych, a potem podejmuje problematykę małżeństwa w Księdze Tobiasza i interpretuje ją w duchu chrześcijańskiego wypełnienia oraz prezentuje relacje rodzinne w życiu patriarchów biblijnych, by w końcu zaprezentować małżeństwo